

Шульська Н. М.,

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри соціальних комунікацій

Волинського національного університету імені Лесі Українки

Заваринська І. Ф.,

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української мови та славістики

Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Свистун Н. О.,

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української мови та славістики

Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

ЛЕКСИЧНІ НОМІНАЦІЇ ВИДАНЬ І ТВОРІВ В ЕПІСТОЛЯРНОМУ ДИСКУРСІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Анотація. У статті на епістолярному матеріалі Лесі Українки досліджено номінації видань і творів. Проаналізовано такі тематичні мікросистеми: лексеми, що номінують літературний твір як продукт письменницької діяльності, власне найменування художніх видань, а також дотичні лексеми, які супроводжують процес підготовки текстів до видання й редакторську практику. Першу тематичну групу формують лексеми *твір, писання, праця*. Вужчу значеннєву характеристику мають номінації *переклад, переспів*. Виявлено й авторський неологізм *улити / уліти*, яким письменниця жартівливо називала літературні твори, що писала дуже повільно. Другу мікросистему лексем, що номінують літературний твір, у рецепції листів письменниці доповнюють численні власні назви, репрезентовані трьома тематичними підгрупами: назви творів Лесі Українки, інших українських письменників, зарубіжних авторів. З'ясовано, що ключовою лексемою є *видання*, а домінантну позицію в епістолярній комунікації займає номінація *книга*. Разом із супровідними означеннями-характеристиками ця лексема утворює стилістично нейтральні та стилістично марковані словосполучення. Виявлено власне авторські новотвори: *книжно, на безкнижжі, книгоїдство*. Серед компонентів мікросистеми, якими адресантка конкретизує літературні видання, поширені такі: *каталог творів, збірник, журнал, випуск, цикл, альманах*. Продуктивний характер мають власні назви, що номінують видання. Схарактеризовано й номінації, що супроводжують процес підготовки художніх текстів до видання: 1) назви самих літературних творів, призначених для видання: *екземпляр, примірник, оригінал, рукопис*; 2) компоненти, що представляють процес редагування літературних текстів: *редактор, редакція, видавець, коректа*; 3) лексеми, об'єднані за ознакою критичної оцінки літературного твору, підготовленого до друку: *рецензія, рецензент, цензура, ценз*. Підсумовано, що продуктивність використання літературознавчих термінологічних одиниць, які формують ядрну та периферійну зони макрополя «література», зокрема номінації видань і творів, обґрунтована насамперед життєвим досвідом письменниці, яка активно брала участь у становленні літературно-критичної думки України наприкінці XIX – початку XX ст.

Ключові слова: лексика, номінація, епістолярій, мовотворчість, Леся Українка, література, твір, видання.

Постановка проблеми. Епістолярна спадщина Лесі Українки – неоціненне джерело для вивчення мовної, культурної та інтелектуальної історії України кінця XIX – початку XX століття. У її листотворчості відображено не лише особисті переживання, літературні вподобання чи соціальні реалії тогочасного життя, а й багатий лексичний матеріал, який дає змогу простежити динаміку мовного розвитку та номінативних особливостей письменниці. Листи Лесі Українки вирізняються органічним поєднанням книжної лексики, елементів живої розмовної мови, а також індивідуально-авторських неологізмів, термінологічних одиниць. Особливе зацікавлення становлять лексичні одиниці, пов'язані з назвами видань і творів, що трапляються в епістолярних текстах Лесі Українки. Листовна комунікація письменниці – свідчення активного культурного обміну між українським та європейським інтелектуальними середовищами, у яких постійно функціювали назви літературних і публіцистичних творів, періодичних видань, наукових праць. З іншого боку, лексичні номінації в цьому масиві текстів відображають авторське мовне чуття, індивідуальне стилістичне оформлення, інтертекстуальні зв'язки та культурні орієнтири епохи. Системний аналіз таких номінацій дає змогу простежити специфіку функціонування лексем в епістолярному дискурсі та виявити особливості рецепції літературного поля в Україні на межі століть, а також дослідити редакторські погляди письменниці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Епістолярна спадщина Лесі Українки – цінний об'єкт для різновекторних наукових пошуків не лише з огляду на літературознавчий чи історичний контекст, але і як джерело багатого мовного матеріалу, що відображає індивідуально-авторську лінгвокартину світу. Спостерігаємо активізацію дослідницьких студій, присвячених лексичним, стилістичним та граматичним особливостям листовної комунікації письменниці.

Цінна дисертаційна праця О. Красовської, у якій представлено комплексний аналіз мовних параметрів із конотативним відтінком в епістолярній спадщині Лесі Українки, зокрема схарактеризовано стилістично вагомі та експресивно виразні лексичні пласти [1]. Науковці відзначають особливу активність Лесі Українки в царині словотворчості. Про високу лексикальну динамічність приватного письма авторки зауважує З. Османова, здійснивши аналіз неологізмів, словотвірних моделей, контекстуального переосмислення лексем [2]. Розглядаючи епістолярій Лесі Українки в аспекті становлення норм слововживання української мови, К. Сметанська вказує на риси одночасного нормативізму та експериментаторства послуговування номінативними одиницями [3]. Лінгвостилістичні параметри листів Лесі Українки вивчає В. Власенко [4], а О. Красовська та Л. Боть студіюють семантичні та лексико-граматичні групи фразем [5]. Вагомі й праці, у яких листи Лесі Українки розглядають як індикатор мовного етикету кінця XIX – початку XX століття (В. Бербенек, І. Домрачева [6] та інші). Необхідно відзначити дослідження, у яких звернуто увагу на міжкультурні запозичення в листуванні, що свідчить про високу мовну компетентність української письменниці, а також її тонке відчуття стилю [7].

У контексті нашої наукової розвідки дотичні публікації Н. Римар, яка вивчає структуру макрополя «література» епістолярних текстів Лесі Українки, диференціюючи лексико-семантичні групи периферійної зони та межову лексику [8], а також Г. Мазохи, яка зауважує про роль літературно-естетичних поглядів у листовій комунікації мисткині [9]. Здійснивши аналіз ономастичного простору епістолярію Лесі Українки, Л. Юрса та О. Негер зазначають, що другу за величиною групу онімів становлять назви літературних творів, а також номінації періодичних видань [10]. Сьогодні глибшого наукового осмислення потребують лексичні номінації, зокрема назви видань і творів, епістолярної комунікації, які відображають інтелектуальний контент епохи, коло читання письменниці, її культурні орієнтири, редакторські вподобання. Вивчення цих іменувань сприяє розумінню стилістичних особливостей авторки, інтертекстуальних зв'язків та механізмів культурної комунікації в українському літературному середовищі кінця XIX – початку XX століття.

Мета наукової розвідки – на матеріалі епістолярної мовотворчості Лесі Українки дослідити номінації видань і творів, зокрема проаналізувати лексеми, що номінують літературний твір як продукт письменницької діяльності, власне найменування художніх видань, а також дотичні лексеми, які супроводжують процес підготовки текстів до видання й редакторську практику.

Виклад основного матеріалу. Організувальним центром першої мікросистеми «лексеми, що номінують літературний твір як продукт письменницької діяльності» в епістолярних текстах Лесі Українки є узагальнювальна лексема *твір*, що функціонує із значенням «наслідок літературної творчості людини» [11, с. 51]: «Ваш *твір* до гармонічних не належить (така моя щира думка)» [17, с. 139]; «Видно, що авторка чимало читала *творів* чужої літератури...» [12, с. 96–97]. Проте найпродуктивнішою одиницею цього рівня є лексема *писання*. Письменниця використовує її як для номінування власної літературної творчості («...бо ні я, ні *мої* *писання* ніколи не були ідеальними – сподіваюсь, і в Ваших очах – а про те се не заважало Вам звати

мене своїм другом» [13, с. 63]), так і доробку інших авторів («...се просто б'є в очі, коли порівняти Ваші (О. Кобилянської – авт.) *писання* з більшістю галицьких...» [16, с. 111]; «Шкода мені велика, що я бачу Ваші (М. П. Драгоманова – авт.) *писання* уривками і то не часто, – та що тут порадити?» [12, с. 174].

Цей семантичний ряд доповнює достатньо частотний в епістолярії контекстуальний синонім *праця*: ««*Valse melancolique*», і «Некультурна», і «Битва» найбільше подобаються мені з Ваших *праць* ...» [16, с. 160]. Вужчу значеннєву характеристику мають лексеми *переклад*, *переспів*: «Оце виготовила я до друку свій *переклад* Атта Троля, що має становити половину другого випуску Гейне, тай маю друкувати його, як і перші свої книжки, у Львові» [12, с. 222]; «Маю тільки деякі віршовані *переклади*, між іншим, *переспіви* гімнів з Рідвеги» [15, с. 174].

Окремого коментаря потребує авторський неологізм *уліти* («уліти»). Так Леся Українка жартівливо називала літературні твори, які писала дуже повільно. Переважно цю номінацію письменниця використовує в родинному спілкуванні, надаючи йому інтимного звучання: «От тобі, Миша, що раджу: пиши-но ти *уліти*, бо твоя «Кушетка» проймає навіть серце, ревізмом поймає» (до брата Михайла Косача, вересень 1889 р.) [17, с. 46]; «Позавтра тут в театрі Гарин і Станюкович мають читати прилюдно свої *уліти*», піду, послухаю, які то літературні вечори «у здійснює гоголя» бувають, воно ж до речі й розривка буде» (до матері Косач О. П., Ялта, 26. X (7. XI) 1897) [12, с. 468]. Значно рідше авторка послуговується граматичною формою однини цього новотвору: «Почну його перекладати, як тільки виправлю свою *уліту*, котра вже скінчена...» [15, с. 39].

Аналізовану мікросистему лексем, що номінують літературний твір, у рецепції листів письменниці доповнюють численні власні назви, репрезентовані трьома тематичними підгрупами:

1) назви творів Лесі Українки: «Мушу признатись, що таки й ся нова драма (що тепер посилаю «*Лісова пісня*») стала мені трохи на заваді» [17, с. 374]; «Ви от кажете, що в моїй «*Одержимій*» епічний тон не витриманий, що навіть і вона лірична...» [17, с. 18]; «Я скінчила «*Давню казку*» (поет і лицар), прочитала її в пляяді з певним тріумфом» [12, с. 216] та ін.;

2) назви творів українських письменників: «Я певна, Ста(риць)кі своїм «*Мазепою*» не переважають твого «*Орлового знізда*» бо, на мою думку, се найкращий з твоїх поетичних творів, а роман, певне буде щось а la «*Богдан Хмельницький*», отже тим більше не треба, щоб за ними зоставалось право першого використання сеї ще ніким поважно не зачепленої теми про Дорошенка!» [16, с. 28]; «З віршів мені подобаються «простіші», як «*Наймит*», «*Хлібороб*», «*Світ за очі*» ...» [15, с. 304] та ін.;

3) назви творів зарубіжних письменників (переважно подані мовою оригіналу): «До «*magiv*» належить Sar Peladan (ром[ани] «*Androgynes*», «*Bilitis*», «*Bunandles*» etc.)» [17, с. 35]; «Бачили ще одну німецьку п'єсу «*Das vierte gebot*» (Четверта заповідь)...» [15, с. 76].

Ключовою лексемою, що об'єднує навколо себе інші одиниці мікросистеми літературних видань, є безпосередньо саме поняття видання: «Казав він мені, що Ви обіцяли зробити се *видання* таким типом, як наша «*Книга пісень* Гейне»»

[13, с. 214]. Проте домінантну позицію в епістолярній комунікації займає номінація *книга*. Разом із супровідними означеннями-характеристиками ця лексема утворює стилістично нейтральні («*З французьких книжок, окрім Жорж Занда, я мало читала в першотворі, більш у перекладах ...*» [12, с. 18–19]; «*Взагалі можу сказати, що, хоч і не багато часу минуло, відколи вийшла моя книжка, але як би я видавала її тепер, то видала б інакше*» [12, с. 179]; «*Під опаскою до нас не доходить ніяка українська книжка видана в Галичині, окрім офіційно дозволених цензурою, моя ж книжка до таких не належить*» [12, с. 196] та ін.) та стилістично марковані словосполучення («...і чи не вияснилось ще що небудь в цьому ділі, напр[иклад], які там вони «святі книги» читали? [12, с. 314]; «Я стараюсь читати більш *путніх книжок*, хоч їх тут і трудно достать і більш попадається *дурних книжок*, ніж розумних...» [12, с. 18] та ін.).

Часто Леся Українка додає інформацію про автора книги: «*Ще будьте ласкаві, коли можна, вишліть мені нову книжечку Стефаніка...*» [13, с. 251]; ««Спілка», спасибі їй, прислала ще книжечку Мопассана – вибір і переклад порядні. Далєбі, такий лінійний робітник, як я не вартий стільки дарунків» [13, с. 156]; «*Отже на осінь може як видамо другу книжку Гейне*» [12, с. 173].

В окремих випадках аналізована одиниця функціонує в складі власних назв видань: «*Казав він мені, що Ви обіцяли зробити се видання таким типом, як наша «Книга пісень Гейне», се мені приємно, бо може ми й скільки випусків зможемо зложити, то краще їм всім одну уніформу носити*» [13, с. 214]; «...як там іде продаж моїх перекладів «*Книги Пісень*» і віршів «*На крилах пісень*», – чи маю я надію колись за те який грейцар отримати?» [13, с. 272].

Емотивного контексту означеному периферійному компоненту надають у листах Лесі Українки зменшено-пестливі суфікси: «*Тільки, знаєш, Лілесенько, се чимала книжиця буде...*» [14, с. 558]; «*Приємний мені буде подарунок новорічний та книжечка моя, бо таки я вже почала було дуже сумніватись в її виході*» [13, с. 579].

Оригінальні з погляду творення та семантичного наповнення похідні лексеми. Вони поповнюють словничок власне авторських новотворів: «...то виходить ніби то *лехко і просто*, а коли почать перекладати по нашому (я пробувала), то виходить важко і дуже *книжно*» [12, с. 297]; «*Взагалі там єсть багато прехороших речей, і я дуже дуже тобі вдячна за те, що ти мені швидко переслала сю книжку, бо я таки остатнього часу сиділа «на безкнижжі»*» [12, с. 30]; «*Після колодяжанського господарського життя тут почалось книгоідство*» [12, с. 382].

Серед компонентів мікросистеми, якими адресантка конкретизує літературні видання, продуктивні такі номінації: *каталог творів* («... то тоді *каталог творів* для перекладання можна, і навіть треба скоротить...» [15, с. 39]); *збірник* («У нас в Літ[ературному] Общ[естві] люде так розохотились на літературу, що вже хочать щороку *збірник* видавати на трьох мовах» [12, с. 438]; «...а крім того час би вже мені видати другий *збірник віршів* (хоч певне там і перший досить обрид книгарським полицям!)» [13, с. 82]); *журнал* («Тут студіювати італіянську літературу саме добре, бо книжки і *журнали* хтось тут завжди може мати навіть задарма» [13, с. 412]); *випуск* («се мені приємно, бо може ми й скільки

випусків зможемо зложити, то краще їм всім одну уніформу носити» [13, с. 214]); *цикл* («...написала маленький *цикл віршів* «Єгипетська весна»» [14, с. 495]); *альманах* («...тим часом я оце недавно через тутешнього книгаря пренумерувала той *альм[анак]*» [14, с. 2].

Особливістю мовного оформлення листової комунікації письменниці є використання подвійної граматичної форми *часопис / часопись*: «...через се друкують такі речі, яких запевне не одважились би показати жадній редакції якої чужеземної *часописі*» [12, с. 181]; «*То будьте ласкаві попросить ті часописи, до яких маєте доступ, щоб вони надрукували сей список з приміткою, що всі оці книжки можна дістати в Женеві (Оне) у Кузьми-Ляхотського (Genève Onex chez Mr Kouzma-Lakhotski)*» [13, с. 522].

Продуктивний характер мають власні назви, що номінують видання: «*Будьте певні, що мою книжку «На крилах пісень» Ви одберете скоріше, ніж Гейне*» [12, с. 170]; «*Хтось читав в «Ділі», що «Відгуки» його вийшли*» [13, с. 505]; «*Ще майте ласку послати в г. Юрьевъ, въ Университетскую Библиотеку 1 прим. «Думи і Мрії» (ще, бо давніший отримали, спасибі Вам), 1 пр. «На крилах пісень» і 1 пр. «Книга Пісень Гейне»*» [13, с. 204] тощо.

До периферійної зони аналізованої лексико-семантичної групи належать також прикметники-композиції, утворені складанням основ і входять до іменникових словосполучень: «*Тепер я ніяких перекладів не пишу, а кінчаю дві поеми для дітей та одно оповідання для великих людей, теє має піти до збірника літературно-наукового, що хоче видати наша плеяда*» [12, с. 174].

Не менш цікаві лексеми, що супроводжують процес підготовки художніх текстів до видання. Мовні одиниці цієї лексико-семантичної групи найбільш віддалені від ядерної домінанти макрополя «література» і пов'язані з нею за ознакою праці над «літературною продукцією». Серед них можна виділити три тематичні підгрупи: 1) номінації самих літературних творів, призначених для видання; 2) компоненти, що представляють процес редагування літературних текстів; 3) лексеми, об'єднані за ознакою критичної оцінки літературного твору, підготовленого до друку.

Першу підгрупу формують одиниці, що в епістолярії репрезентують своє основне значення та займають стилістично нейтральну позицію: *екземпляр* («А, знаєте, я сама ніяк не отримую цілого *екземпляра*, а все якісь неподобні шматки. От комедія!» [12, с. 256]); *примірник* («Коли б можна було їм хоч по одному *примірнику* тих книжок дістати, а вже по новому році може що небудь вразимо з виданням» [13, с. 81]); *оригінал* («Ох, коли то я читатиму Шекспіра в *оригіналі*!» [12, с. 214]); *рукопис* («Може ся річ вийшла дуже невдалою і вони промовчали, не хотючи «огорчати» мене, але ж краще почути осуд про *рукопис* і здержатись від друкування, ніж видрукувати невдалу річ та ще з такою відповідальною темою!» [14, с. 641].

Необхідно зауважити, що поряд із лексемою *рукопис* досить часто в листовій комунікації Леся Українка використовує одиницю жіночого роду *рукопись*: «...думаю, що К[иевская] Ст[арина] повинна б сама щось певного зважити і не загнічувати *рукописі* людині, що живе з літературної праці...» [14, с. 18]; «Нехай би мені хтось добренький прислав книжки і *рукописі* (головно *рукописі*, а книжки можуть сяк-так заждати)» [13, с. 310].

Активними в епістолярії письменниці є також компоненти, що представляють процес редагування літературних текстів. Репрезентантами цієї підгрупи є такі поняття: *редактор, редакція* («*Редакція цього шан[овного] журналу, де я маю честь вважатися постійною співробітницею, певне чекає, аж я пошлю передплату, і через те мені книжок не посилає*» [13, с. 203]; *коректа* («те саме, що коректура» [11, с. 287]): «*Якби мені не сором нав'язувати тобі ще лишню роботу, то просила б тебе продержати ту **коректу***» [17, с. 379]; *видавці* («*Коли **видавці** не мають за що послати, то хтось їм верне за марки, але купувати власну книжку, далєбі, встидається!*» [13, с. 505].

Номінації третьої підгрупи об'єднані за ознакою критичної оцінки літературного твору, підготовленого до друку. Вони менш продуктивні за частотністю репрезентованих у листах елементів. Зазвичай представлені такими лексемами: *рецензія* («*Оце посилаю Вам дві книжечки «Наші люди на селі» і прошу Вас, коли Вам се здається вартим праці, о **рецензію** в «Вістнику», чи де уважаєте за краще*» [13, с. 84]); *рецензент* («...коли **рецензент** правду каже, то пані наколотила там всього чимало, а до купи не звела...» [15, с. 391]; *цензура* («...можє **цензура** рос[і]йська скоріш допустила б їх на Україну, як-би автори кожний від себе просив би за свою книжку, бо **цензура** головно спілок не любить, індивідуум її не так лякає» [13, с. 129]).

Як синонімічну до поняття *цензура* («перегляд творів, призначених для друкування, постановки в театрі і т. ін., або якої-небудь кореспонденції, здійснюваний органами державної, церковної і т. ін. влади» [11, XI, с. 196]) авторка використовує одиницю *ценз*: «*Я не маю претензій рівнятися з Вами науковим **цензом**, але цю річ я все-таки писала «не з маху»*» [17, с. 156]. Необхідно зауважити, що це значення лексеми не властиве. Порівняємо: «ценз – 1) у Стародавньому Римі – періодичний перепис майна громадян для відповідного розподілу їх на податкові розряди; 2) умови допущення особи до користування тими або іншими політичними правами; 3) статистичний перепис; 4) умова, потрібна для внесення підприємства в певний список, реєстр» [11, XI, с. 196].

В окремих випадках роль контекстуального синоніма до поняття *рецензія* виконує лексема *стаття*: «*Рецензію писати через 4 роки по виході книжки якось смішно, то от і вийшла **стаття**, а **статті** тій завжди якось розлазяться не своєю силою, тільки почни писати...*» [14, с. 625]. Стилістично маркованою цю межу одиницю роблять специфічні афікси: «*А головно те, що такі література його найбільше томить: раз він почав був писати **статейку** для «Рідн[ого] Кр[аю]*», але й не скінчив...» [14, с. 378].

Оригінальна з погляду асоціативних зв'язків конструкція «голос публіки», яку письменниця використовує як стилістично маркований відповідник до поняття *відгук* щодо прочитання літературного твору: «*Тим-то і я тепер, збираючись знов говорити про Ваші твори, не думаю, що се дуже придасться Вам практично, просто мені самій се приємно, а Вам, може, буде цікаво, яко **голос публіки***» [16, с. 110].

Емотивного звучання одиницям аналізованої підгрупи може надавати також супровідний контекст. Часто письменниця використовує лексеми в складі художнього засобу, скажімо, буде яскраву персоніфікацію: «*«Вавілонський полон» хтось хоче дати до Києва (інший збірник, не Сфремова), тільки не знає, чи не з **їсть цензура***» [17, с. 55].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Продуктивність використання літературознавчих термінологічних одиниць, що формують ядерну та периферійну зони макрополя «література», зокрема номінації видань і творів, обґрунтована насамперед життєвим досвідом письменниці, яка активно брала участь у становленні літературно-критичної думки України наприкінці XIX – початку XX ст. Специфіка епістолярної комунікації авторки з видатними літературними діячами зумовила використання лексем здебільшого в нормативному значенні, що відповідає словниковій дефініції. Художньо переосмислені варіанти, зумовлені особливостями світогляду мисткині, притаманні для родинного спілкування та з людьми, яких Леся Українка називала «товаришами». Зокрема, стилістично марковані одиниці вжиті на позначення відповідних понять чи реалій із виразним авторським переосмисленням у складі терміносполучень або ж як елемент яскравого художнього засобу. В окремих випадках вони набувають афористичного звучання.

Отже, дослідження лексичних номінацій видань і творів в епістолярній мовотворчості Лесі Українки – важливий внесок у сучасну лінгвокультурологію, термінологію, стилістику, етику та історію української мови. Наша розвідка розширює розуміння мовної картини світу, репрезентованої в листах української письменниці, і водночас відкриває нові перспективи для міжгалузевого аналізу її епістолярної творчості.

Література:

1. Красковська О. Мовні параметри епістолярію Лесі Українки : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2010. 220 с.
2. Османова З. С. Словотворчість Лесі Українки в епістолярному дискурсі. *Учені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Соціальні комунікації*. 2014. Т. 27(66). № 4. С. 65–68.
3. Сметанська К. Епістолярій Лесі Українки в аспекті становлення норм слововживання української мови. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2017. Вип. 20. С. 113–119.
4. Власенко В. В. Лінгвостилістичні параметри епістолярної спадщини Лесі Українки. *Учені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2014. Т. 27 (66). № 4. С. 42–48.
5. Красовська О., Боть Л. Семантичні та лексико-граматичні групи фразем епістолярію Лесі Українки. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія*. 2020. Вип. 1 (43). С. 163–168.
6. Бербенєв В. О., Домрачева І. Р. Мовно-етикетні одиниці в листах Лесі Українки. *Вісник студентського наукового товариства*. 2019. № 5. С. 45–50.
7. Космеда Т., Ковальська М. Егоцентризм запозичень у листах Лесі Українки. *Studia Orientalia Resoviensia*. 2021. Т. 4. С. 147–158.
8. Римар Н. Ю. Структура макрополя «література» в епістолярних текстах Лесі Українки. *Актуальні питання інтернаціоналізації вищої освіти в Україні в умовах сучасних освітніх реалій : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (БНАУ, 21–22 березня 2024 р.)*. Біла Церква, 2024. С. 115–117.
9. Мазоха Г. С. Роль літературно-естетичних поглядів в епістолярії Лесі Українки. *Теоретична і дидактична філологія : зб. наук. пр. Серія «Філологія»*. 2021. Вип. 34. С. 41– 51.
10. Юрса Л. В., Негер О. Б. Ономастичний простір епістолярію Лесі Українки. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки*. 2023. Вип. 3 (101). С. 246–256.
11. Словник української мови: в 11 т. / ред. кол.: І. К. Білодід (гол.), А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк [та ін.]. Київ: Наукова думка, 1970–1980. – Т. 1–11.

12. Леся Українка. Листи: 1876–1897 / упорядкування В. Прокіп (Савчук), передмова В. Агеєвої. Київ : Комора, 2016. Т. 1. 512 с.
13. Леся Українка. Листи: 1898–1902 / упорядкування В. Прокіп (Савчук), передмова В. Агеєвої. Київ : Комора, 2017. Т. 2. 544 с.
14. Леся Українка. Листи: 1903–1913 / упорядкування В. Прокіп (Савчук), передмова В. Агеєвої. Київ : Комора, 2018. Т. 3. 736 с.
15. Українка Леся. Збір тв. : У 12 т. Київ : Наук. думка, 1978. Т. 10. 542 с.
16. Українка Леся. Збір тв. : У 12 т. Київ : Наук. думка, 1978. Т. 11. 1978. 478 с.
17. Українка Леся. Збір тв. : У 12 т. Київ : Наук. думка, 1978. Т. 12. 1979. 694 с.

Shulska N., Zavarynska I., Svystun N. Lexical nominations of publications and works in the epistolary discourse of Lesya Ukrainka

Summary. The article, based on the epistolary material of Lesya Ukrainka, investigates the nominations of publications and works. The following thematic microsystems are analyzed: lexemes that nominate a literary work as a product of writing activity, the proper names of literary publications, as well as tangential lexemes that accompany the process of preparing texts for publication and editorial practice. The first thematic group is formed by the lexemes *work, writing, work*. The nominations *translation, retelling* have a narrower semantic characteristic. The author's neologism *улити / уліти* was also identified, which the writer jokingly called literary works that she wrote very slowly. The second microsystem of lexemes that nominate a literary work, in the reception of the writer's letters, is supplemented by numerous proper names, represented by three

thematic subgroups: the names of works by Lesya Ukrainka, other Ukrainian writers, and foreign authors. It was found that the key lexeme is the *publication*, and the dominant position in epistolary communication is occupied by the nomination *book*. Together with the accompanying definitions-characteristics, this lexeme forms stylistically neutral and stylistically marked word combinations. The author's own new works were identified: *книжно, на безкнижжі, книгоїдство*. Among the components of the microsystem with which the addressee specifies literary publications, the following are common: *a catalog of works, a collection, a magazine, an issue, a cycle, an almanac*. Proper names that nominate publications have a productive character. The nominations accompanying the process of preparing literary texts for publication are also characterized: 1) the names of the literary works themselves intended for publication: *copy, instance, original, manuscript*; 2) components representing the process of editing literary texts: *editor, editorial office, publisher, proofreader*; 3) lexemes united by the sign of critical assessment of a literary work prepared for publication: *review, reviewer, censorship, qualification*. It is summarized that the productivity of using literary terminological units that form the nuclear and peripheral zones of the macrofield "literature", in particular the nominations of publications and works, is justified primarily by the life experience of the writer, who actively participated in the formation of literary and critical thought in Ukraine in the late 19th – early 20th centuries.

Key words: vocabulary, nomination, epistolary, language creation, Lesya Ukrainka, literature, work, publication.